

Principer för att tillgängliggöra information

Det här är vägledande principer för offentliga verksamheter till stöd för arbetet med att tillgängliggöra och publicera information för vidareutnyttjande, i form av öppna och delade data.

Inledning

Idag är data och information en alltmer viktig resurs med möjlighet att bidra till en rad olika positiva värden för samhället. Att ge tillgång till offentlig information betyder att näringsliv, akademien, civilsamhället och offentlig förvaltning själva kan dra nytta av den. Detta möjliggör ökat värdeskapande, effektivitet samt öppenhet och transparens.

För att nyttan i det datadrivna och globalt uppkopplade samhället ska realiseras krävs en ökad grad av tillgänglig och användbar information, samtidigt som kraven på att skydda data och information som bedöms som skyddsvärd ska beaktas. Ett riskbaserat och systematiskt informationssäkerhetsarbete är därför en förutsättning inför och under tillgängliggörandet av information för vidareutnyttjande.

Syfte med principerna

Principer för att tillgängliggöra information syftar till att stödja arbetet med att tillgängliggöra och publicera information för vidareutnyttjande. Genom att etablera gemensamma principer som sträcker sig över sektorsgränser ska det möjliggöra för verksamheter att fatta mer likartade beslut och successivt få en mer likartad hantering inom den offentliga förvaltningen. Utifrån dessa principer kan metodstöd, ramverk och specifikationer utvecklas som fördjupar principerna för den praktiska tillämpningen. Principerna gör inte anspråk på att avvika från existerande strategier, vägledningar och rekommendationer om tillgång till myndighetsinformation som redan finns och följer till exempel den övergripande strategin som beskrivs i *Svenskt ramverk för digital samverkan*.

Principerna fungerar i tillämpliga delar som ett komplement till eller ett förtydligande av det så kallade Öppna data-direktivet¹, som syftar till att stärka EU:s dataekonomi genom att öka mängden tillgängliga data från den offentliga sektorn och förbättra gränsöverskridande innovation som bygger på digital information samtidigt som en rättvis konkurrens upprätthålls.

Principernas rättsliga status

Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) har fått i uppdrag från regeringen att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data, bedriva öppen och datadriven innovation samt använda artificiell intelligens². Enligt uppdraget ska DIGG utveckla stöd i form av principer och riktlinjer om enhetlighet när det gäller licensiering, spridning, delning och tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande.

Principerna är vägledande och fastställs av DIGG för hela den offentliga förvaltningen. DIGG ska samordna och stödja den förvaltningens gemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Vidare har myndigheten i uppdrag att främja öppen och datadriven innovation samt tillgängliggörande av öppna data och vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.

Principernas disposition

Principernas disposition är satt utifrån ett tänkt arbetsflöde där grundläggande förutsättningar om öppenhet och säkerhet lyfts upp till de första två principerna, åtföljda av principer för innehåll, format och villkor gällande den tillgängliggjorda informationen. Det åtföljs sedan av två principer som hanterar att information för vidareutnyttjande ska dokumenteras och göras sökbar. Sista principen adresserar insatser som eftersträvas för att möjliggöra ett ökat vidareutnyttjande.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

² Regeringsuppdrag Dnr I2019/01416/DF, I2019/01020/DF.

Principer

1. Öppenhet som standard

Verksamheten ska göra information öppet och digitalt tillgänglig för användning för externa intressenter, på det sätt som beskrivs i efterföljande principer. Endast den information som är skyddsvärd ska särbehandlas.

Detta arbete ska ses som en del i att bidra till att data och information blir en bred värdeskapande resurs för samhället som bidrar till innovation, transparens, kunskap och effektivitet. Att skapa en öppen och tillgänglig dataresurs från offentliga organisationer kräver därför ett kontinuerligt arbete där tillgängliggörande av information är en naturlig del av verksamheten och dess kultur.

2. Bedriv ett riskbaserat och systematiskt informationssäkerhetsarbete

Informationen som tillgängliggörs ska vara informationsklassad utifrån aspekterna konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet för att identifiera konsekvenser av ett otillräckligt skydd vid och under tillgängliggörandet. I sin riskbedömning ska verksamheten beakta att den tillgängliggjorda informationen kan ackumuleras och aggregeras med annan information vilket kan ge upphov till skador för exempelvis individers integritet, eller organisationer och samhällets säkerhet.

Återkommande informationsklassning och riskbedömning ska ligga till grund för beslut om publicering och lämpliga säkerhetsåtgärder under publicerandet. Verksamheten bör säkerställa att säkerhetsåtgärder kring tillgängliggörandet anpassas efter eventuella förändringar i behov, användningsområden och teknisk utveckling.

3. Tillgängliggör aktuell och uppdaterad information med användaren i centrum

Verksamheten ska sträva efter att information som tillgängliggörs ska vara aktuell och innehålla så mycket som möjligt till exempel när det gäller detaljeringsgrad och omfattning över tid.

Verksamheten ska samtidigt sträva efter att anpassa innehåll, format, servicenivåer och dokumentation utifrån användarnas behov för att öka möjligheterna till att informationen används. Tillgängliggörandet ska ske utan onödig fördröjning och

bör inte undanhållas för att informationen inte är fullständig, brister i kvalitet eller att efterfrågan ännu inte identifierats.

4. Gör information lätt att hantera

Verksamheten ska sträva efter att använda format, API:er och specifikationer som är öppna, standardiserade och maskinläsbara. Det ökar möjligheterna för att samverka digitalt, kombinera och bearbeta information och lägger inte tekniska begränsningar på hur informationen kan användas.

Verksamheten ska sträva efter att använda öppna och kontrollerade begrepps- och kodlistor samt beständiga identifierare eftersom information får ett mervärde genom att hänvisa till samma plats, ämne eller händelse.

5. Använd villkor som främjar bred användning

Information ska publiceras under villkor som inte i onödan begränsar möjligheterna till vidareutnyttjande. Verksamheter ska som utgångspunkt inte ställa krav på att användaren behöver ansöka om tillstånd eller registrera sig. Om villkor sätts upp ska dessa vara objektiva, proportionella, icke-diskriminerande och motiverade av ett allmänintresse. Rättighetsmärkningar och licenser som används ska vara öppna, maskinläsbara och vedertagna.

Huvudregeln är att information ska erbjudas avgiftsfritt om det inte framgår annat i lag, förordning, eller särskilt beslut av regeringen. Om avgifter tas ut ska beräkningsgrunden publiceras öppet och elektroniskt.

6. Dokumentera och beskriv information

Information som tillgängliggörs ska dokumenteras och beskrivas så att den är lätt att upptäcka, förstå och användas av både människor och maskiner. Metadata om den information verksamheten tillhandahåller digitalt för vidareutnyttjande ska vara sökbar på dataportal.se.

Annan dokumentation kan innehålla kodexempel, versionshantering, beskrivning av hur informationen skapats, vad den används till idag och exempel på användning. Kvaliteten på uppgifterna ska också dokumenteras och kända felaktigheter och utmaningar ska uttryckligen beskrivas.

7. Uppmuntra till användning och dialog

Verksamheten ska sträva efter att interagera med användare och aktivt uppmuntra till användning av den tillgängliggjorda informationen. När verksamheten själv

använder informationen ska de sträva efter att använda den information som publicerats.

Verksamheten bör också erbjuda användarna ett aktivt stöd som möjliggör återkoppling, dialog och frågor, och som kännetecknas av snabbhet och upplevd kvalitet. Denna interaktion skapar bättre möjligheter för verksamheter att fånga upp olika behov och att förbättra kvaliteten på den tillgängliggjorda informationen, samt att det skapar ökade möjligheter för vidareutnyttjare att skapa nya värden och innovationer.

Begrepp

Beständiga identifierare: unika kodsträngar kopplade till varje objekt/post.

Beständiga identifierare är en förutsättning för att man med fasta länkar ska kunna skapa referenser mellan olika objekt/poster i ett nätverk som till exempel internet.

Maskinläsbart format: ett filformat som är strukturerat på ett sådant sätt att det enkelt kan läsas av ett datorprogram.

Metadata: data om data

Vidareutnyttja: att använda information för ett annat ändamål än det för vilket den ursprungligen framställdes.

Öppna data: digital information i öppna format som kan vidareutnyttjas och delas fritt för valfritt ändamål.

Öppna format: filformat som är oberoende av plattform och tillgängligt för allmänheten utan några restriktioner som hindrar vidareutnyttjande av information.